ცნობის ფურცელი

სურათებიანი დამატება

დამატების № 173. ხუთშაბათი, 4 დეკემბერი 1903 წ. გაზეთის № 2342.

მიიღება ხელის მოწერა 1904 წლისათვის.

ყოველ დღიური გაზეთი

„ცნობის ფურცელი“

სურათებიანის დამატებით კვირაში ორჯელ

(წელიწადი მეცხრე)

ფასი გაზეთისა გაგზავნით

კავკასიასა და რუსეთში:	საზღვარ-გარეთ
1 წლით—6 მ., 6 თვით—4 მ., 1 თვით—50 კაპ.	1 წლით—9 მ. 6 თვით—5 მ., 1 თვით—90 კაპ.

თვიურ ხელის მომწერს სურათებიანი დამატება არ გაეგზავნება.

წლიური ფასის განაწილება: ხელის-მოწერისათანავე 4 მ., დანარჩენიც 1-ლ მარტამდე.

ყოველ თვიური ჟურნალი

„მ ო ა მ ბ ე“

(წელიწადი მეთერთმეტე)

ფ ა ს ი ჟ უ რ ნ ა ლ ი ს ა

კავკასიასა და რუსეთში	საზღვარ-გარეთ:
1 წლით – 10 მ., 6 თვით—6 მ., 3 თვით—3 მან.	1 წლით—13 მ., 6 თვით—7 მ., 3 თვით—5 მან.

ვინც **„მოამბეს“** მთელის წლით გამოიწერს, **სურათებიანი დამატებანი** და **„ცნობის ფურცელი“** უფასოდ გაეგზავნება, მხოლოდ ქალაქ გარედ გასაგზავნ ფოსტის ხარჯისათვის უნდა დაუმატონ 1 მანეთი, რომელიც ხელის-მოწერისათანავე უნდა იქმნეს შემოტანილი.

წლიურ ფასის განაწილება: პირველად—6 მან. ქალაქ გარედ მცხოვრებთათვის, და 5 მან. ტფილისელთათვის, 1-ლ მარტამდე—3. მ., 1-ლ აგვისტომდე დანარჩენი.

როგორც „ცნობის ფურცლის“, ისე „მოამბის“ მხოლოდ წლიურ ხელის მომწერთ გაეგზავნებათ პრემიად ყველა ნაწერები

ალ. ყაზბეგისა.

1904 წელს „ცნობის ფურცლის“ დამატებაში დაიწყება ბეჭდვა სურათებისა „საქართველოს ეტნოგრაფია და კულტურა სურათებში“, დასურათება დაიწყება **გურიიდან.** სურათები იქმნება ფოტოგრაფიით გადაღებული და კარანდაშით ნახატი ბ. გოგიაშვილის მიერ. **გარდა ამისა „მოამბის“ ხელის მომწერთ გაეგზავნებათ**

ოთხი საყმაწვილო წიგნი სურათებით

(გამოვა სამ თვეში ერთხელ)

ოთაივე წიგნი შეადგენს 250 გვერდს.

წლიური ფასის გარდა ქალაქ გარედ ხელის მომწერლებმა, პრემიის გასაგზავნად, რედაქციის ფოსტის ხარჯად 55 კ. უნდა გამოუგზავნონ.

რედაქცია უმორჩილესადა სთხოვს ზემოთ აღნიშნულ გამოცემათა დაკვეთის მსურველთ, **25 დეკემბრამდე დაიკვეთონ,** რომ კანტორამ მოასწროს ადრესების დამზადება და არ დააგვიანოს გამოცემათა გზავნა.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება ვანქის დიდ ქუჩაზე. ტელეფონი №372

ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, въ редак. Моамбе и Цнобисъ Пурцели.

მ ს ხ ნ ე ლ ი

(თარგმანი)

თვრამეტი თვეა თითქმის, რაც ჩემი თავი ყოვლად პატიოსან კაცად მიმაჩნია მთელ დედამიწის ზურგზე. მიზეზი ჩემის სამაგალითო ყოფაქცევისა საკმაოდ ახირებულია. იმ წელიწადს ზღვაზე საბანაოდ ვიყავ, სადაც ერთ ქალს შევხვდი. სეირნობისა და მოგზაურობის დროს ერთმანეთი გავიცანით. მალე ჩვენ შორის მეგობრული განწყობილება დამყარდა. ქმრის იქ არ ყოფნა და ხშირი მხიარულება ხელს გვიწყობდა.

ერთ ცხელ ზაფხულის საღამოს პირობა დავდეთ, პატარა დაბურულს ბაღში ღამე ერთმანეთს შევხვედროდით. ამ ბაღს გადასცქეროდა როგორც ჩემი, ისე იმის ოთახის ფანჯრები.

თერთმეტ საათზე, ღელვისაგან გაფითრებული და შეშინებული იმის გამო, რომ არ დამგვიანებოდა, ან ადრე არ მისულიყავ, ვიდექ სარკის წინ და მეათე ყელსახვევს ვისინჯავდი. ჩემი ოთახის კარმა ოდნავ დაიჭრიალა, გაიღო და გამოჩნდა ნაზი და სუსტი ტანი და მშვენიერი სახე სულ ახალგაზდა, 14 წლის, ქალისა. დანახვისათანავე შევშფოთდი. გრძნობა უფრო გაიზარდა მაშინ, როდესაც მოულოდნელ სტუმრის სახეს დავაკვირდი. ის იყო მული ჩემის ახალ ნაცნობისა. თუმცა წლოვანებით ჯერ თითქმის ბავშვი იყო, მაგრამ საოცარი დაკვირვება და ეჭვი ეხლავე ეტყობოდა. ამიტომ რამდენისამე დღის წინად საერთო გადაწყვეტილებით ჩვენ იგი გავგზავნეთ აღმზრდელ ქალთან ერთად პატარა ექსკურსიაზედ. როგორცა სჩანდა, დაბრუნებულიყო და ალბად უნდოდა ხელი შეეშალა ჩვენ რანდევუსთვის. ვუცქეროდი და ბრაზი მომდიოდა. იმან დარცხვენით შემომანათა თავისი დიდრონი და ნათელი ბავშვური თვალები.

— რა გნებავთ?—შევეკითხე თითქმის მკვახედ და უზრდელად.

— მოვედი, რომ შეგევედროთ...—დაიწყო სულ ჩუმად:—გევედრებით, პატიოსნურად მოიქეცით...

განცვიფრებული და გაკვირვებული შევყურებდი და თან ვფიქრობდი, ყურმა ხომ არ მამატყუა მეთქი. ფეხი გადმოდგა და ლამფის შუქის წრეში შემოვიდა. იმისი თვალები რაღაც არაჩვეულებრივ ლმობიერებით იცქირებოდნენ, იმის ნაზსა და ... ქიზ სახეს ის გამოურკვეველი სიმშვენიერე ეფინებოდა, რომე... ლიც ბავშობიდან ქალობაში გადასვლას ახლავს. დარცხვენილი ღიმილი თამაშობდა იმის მშვენიერ ტუჩებზედ. მსხვილი ოქროს ფერი თმა მხრებზე ეყარა. შევნიშნე რომ თრთოდა და სიბრაზე შიშად გადმექცა: ვაი თუ ყველაფერი იცის და ამის სათქმელად მოვიდა...

— რა სთქვით?—დავეკითხე.

იმან გაიმეორა და დაუმატა:

— რომ იცნობდეთ ჩემ ძმას, დარწმუნებული ვარ, არ მოინდომებდით იმის მოტყუებას! ისეთი კეთილი და პატიოსანია, რომ ღირსია ერთგულებისა და პატივისცემისა...

თვალები ცრემლით აევსო, თავი დახარა. მე კი გაქვავებულივით ვიდექ და არ ვიცოდი, რა მეთქვა. გაკვირვება, მოუთმენელი სურვილი, რომ ჩქარა წასულიყო და შიში, რომ დანიშნული საათი არ გამეშვა—ყველა ეს მაღელვებდა.

— ეგ უაზრობაა!—წავიდუდუნე.

იმან ისევ ისე უმანკოდ მომიგო:

— არა სრულიადაც არ არის უაზრობა... ყველაფერი ვიცი... ვიცი ისიც, რასაც თქვენ ვერ წარმოიდგენთ: ჩემი რძალი ინანებს, როდესაც გაუვლის გატაცება. იგი პირველად არის აქ მარტო. მხიარული ცხოვრება და თქვენი არშიყობა უბნევს გზა-კვალს... არა, ყველა ეს .. იგი ისეთი არ არის...

— გამიგონეთ! — წამოვიძახე გაკვირვებულმა: — რომელ სასწავლებელში გასწავლეს ასეთი ფსიხოლოგია? სად შეისწავლეთ ასე კარგად ცხოვრება?

მთლად აენთო და წაილაპარაკა:

— ოჰ!.. ჩვენ ბავშვებმა, ვიცით უფრო მეტი, ვიდრე თქვენა გგონიათ. ამასთან მე პატარაობითვე ხასიათად დამჩემ-

ზამთარი ტყეში—სურათი სიეგერტისა.

თა, დაუკვირდე ყველა იმას, რაც ჩემ გარშემო ხდება... არ შემიძლიან დავიბრმავო, დავყრუვდე...

ჩემი გაკვირვება იზრდებოდა. უცბად წარმოვიდგინე, რომ წინაშე სდგას პატარა, მაგრამ მავნე და საძაგელი ქმნილება, რომელიც ცნობის მოყვარეობის შეოხებით სიყვარულის შეშიაც-კი სცდილობს ჩარევას.

გადვიხარხარე.

— ყოჩაღ, მეგობარო!..—ვთქვი სიცილით:—ეხლა ისიც შემიძლიან ვიფიქრო, რომ თქვენ გულით გინდათ, თქვენის რძლის ადგილას იყოთ.

იმან შეშინებული თვალები შემომანათა.

— რათა სთქვით ეგა? კარგია განა?—და უცბათ საშინელი ქვითინი მორთო.

მთლად არეული დავდიოდი ოთახში და ხანდისხან შევხედავდი ხოლმე. იგი დაყრდომოდა სავარძელს და სახე ხელებით დაეფარა. მთელი მისი არსება ისეთივე ნაზი და ნორჩი იყო, როგორიც მაისის ვარდის ჯერეთ არ გაშლილი კოკორი. მოულოდნელად, თითქოს მკერდში გული გადამიბრუნდაო, ვიგრძენ და გავიგე, რომ ჩემ წინაშე სრულიად უმანკო და სუფთა არსება იდგა. იმისი საქციელი გამბედავისა და ერთგულის ბავშვის მოქმედება იყო. სირცხვილმა დამწვა.

— ნუ სტირით!—ვთქვი.—და... მაპატიეთ!...

პირველხანს სცდილობდა ჩაექრო გულის კვნესა, ქვითინი, შემდეგ შემომანათა მშვენიერი დიდრონი თვალები ცრემლისაგან სველის წამწამებით. ვუყურებდი თვალებში და ვგრძნობდი, რომ დავმარცხდი.

— ნუ სტირით!—ერთხელ კიდევ გავიმეორე: აღარ წავალ, სადაც ვაპირებდი... სიტყვას გაძლევთ...

ავიღე იმისი ხელი და დაუწყე ცქერა მთლად დამარცხებულმა მისის ნათელ სახის გამომეტყველებით.

— ოჰ, რა ბედნიერი ვარ!—ჩურჩულებდა იგი:—ეხლა ხომ სულ თქვენთვის ვილოცავ.... რა კარგი ხართ!

— ეჰ!—გავიქნიე ხელი დარდიანად:—ხვალ წავალ აქედან და დაგავიწყდებით მეც და ჩვენი შეხვედრაც.

— არა, ჩემს სიცოცხლეში არ დამავიწყდება.

ჩემდა უნებლიეთ და ამასთან წმინდის აზრით გატაცებულმა, მოვხვიე ხელი მშვენიერს ბავშვს და ვაკოცე ნამტირალევ თვალებში.

იმან შემომხედა და სთქვა ჩუმად და სურიოზულად:

— თუ ორი წლის შემდეგ ერთმანეთს შევხვდებით, ძლიერ მეყვარებით!

როგორც აჩრდილი, ისე გამისხლტა ხელიდან და ჩემი ოთახი ისევ დაცარიელდა.

მაგრამ ის მარცვალი გულწრფელობისა და სიმართლისა, რომელიც იმან ჩამინერგა გულში, იზრდებოდა და იშლებოდა. თუმცა მშვენიერი დარი იყო და ბევრი რამ გასართობი და სამხიარულო მელოდა, მაგრამ მე მაინც რამდენიმე დღით ჩავიკეტე ჩემს ოთახში და გამოვაცხადე, რომ ავად ვარ მეთქი. ამითი გადავარჩინე თავმოყვარეობა ახალგაზდა ქალისა, რომელმაც ტყუილად მიცადა იმ ღამეს.

ბავშვი მართალი გამოდგა. დაბრუნდა იმისი მამა, შემთხვევით გავიცანი და ცოლთან გულ-ახდილ ლაპარაკის დროს მივხვდი, რა საშინელ შეცდომას, რა საშინელს ცოდვას ჩავიდენდით ორივენი... მზე, თავისუფლება და საუცხოვო ბუნება იყო მიზეზი ჩვენის ცელქობისა, რომელიც კინაღამ საზღვარს გადასცდა.

აი, უკვე ორი წელიწადია, რაც ამ ოჯახის მეგობარი და ამხანაგი ვარ. ჩემ თვალწინ საუცხოვო ბავშვი მშვენიერ ქალად გადაიქცა. ახლოვდება ის დროც, როდესაც ვეტყვი იმას, რასაც ჩვენ უკვე დიდი ხანია უსიტყვოდ ვგრძნობთ, და როდესაც საუცხოვო ქალი მთელ დედამიწის ზურგზედ ჩემ მეუღლედ გადაიქცევა.

ოლბეკ.

სამუდამო ლეგენდა

ვ. დ—ისა.

(თარგმანი)

მტრისა და თავისს სისხლში მოსვრილი, რამდენსამე ალაგას დაჭრილი არმინი კარავში დაბრუნდა.

დედამ ჰკითხა:

— რისთვის დაანებე თავი მტრის ჩეხვა-კაფვას? შენ ხომ მარცხენა ხელში ხარ დაჭრილი; ხმალი კი მარჯვენა ხელით უჭირავთ. განა უფაროთ აღარავინ ომობს?

არმინი დედის წინ დაემხო და უთხრა:

— ასულო დიდებულის სარდლისავ, მეუღლე დიდებულის სარდლისავ, დედა ორი მოკლულის მხედრისავ! ჩემს ყურებში ჯერ ისევ გაისმის იმათი კვნესა-ოხვრა, ვისაც მე ხმლით ვკაფავდი. ჩემი სხეული გმინავს იმ ჭრილობებისაგან, რომელიც მე მაჩნევია. ცხარე ბრძოლაში ვიყავ, სისხლის წვიმის ქვეშ, უმოწყალოდ ვჩეხდი მტერს და მეც სამაგიეროს მიხდიდნენ, როდესაც თავში ერთმა აზრმა გამიელვა: „რად ვიტანჯები ან სხვას რად ვსტანჯავ? რისთვის?“ ამ ფიქრის დროს ყველა ის, რაც ჩემს გარშემო ხდებოდა, უაზროდ და სისულელედ მეჩვენა. ამ ფიქრის დროს ხელი მომიდუნდა და ველარ შევძელ ხმლის მოქნევა. უკუვიქეც მაშინათვე და, აი, აქ დავბრუნდი.

მაშინ უთხრა მას ასულმა დიდებულის სარდლისა, მეუღლემ დიდებულის სარდლისა და დედამ ორ მოკლულ მეომრისა:

— შვილო! ჩვენ[illegible] კი არ ვიტანჯებით [illegible]ნჯავთ სხვებს, არა, ჩვენი შ[illegible]ლებისთვის, ჩვენი შვილი-შვილებისთვის! იმათ ვუმზადებთ ბედნიერებას. ისინი იქნებიან ბედნიერნი. ბეჩავნი ხალხნი, იგრძნობენ რა თავიანთ სიბეჩავეს, [illegible]უცილებლად ქედ მოხრილნი იქნებიან წინაშე ჩვენის შვილებისა და შვილი-შვილებისა, რომელთაც აღარ დასჭირდებათ იმათ წინაამდეგ

ამის შემდეგ წავიდა უფაროთ. შეერია შიგ-შუაგულ ომში და დაუწყო მტერს ჩეხა-კაფვა. სჭრიდა მტერს და თითონაც იჭრებოდა. თან ჰფიქრობდა:

„ჩვენი შვილების, შვილი-შვილების გულისთვის, იმათ საბედნიეროდ!“

ამასობაში სულიც დალია.

წინამძღვრის სენაკში, სადაც ჯვარცმის წინ მოციმციმე კანდელი ოდნავ ანათებდა იქაურობას, მუხლებზე დამხობილი ბერი ჩუმად ჰლაღაღებდა:

— მამაო! ეს ათი წელიწადია ქვეყანას გავშორდი. ჩემ მახლობელ ნათესაობისა აღარავითარი ამბავი აღარ ვიცი. მე უარვყავ ყოველგვარი სიამოვნება, ოჯახი და სიყვარული და ამ სენაკში თავს ვიტეხ იმ მეცნიერებისთვის, რომლისთვის ბევრი უმუშავნიათ და ჯაფა გაუწევიათ იმათ, ვინც ჩემზე წინად უოჯახოთ, უსიყვარულოდ დახოცილან ამ სენაკშივე და განისვენებენ ეხლა სასაფლაოზე, სადაც მათი საფლავები ყვავილებით-კი არ არის შემკობილი. რისთვის? მეც ისე მოვკვდები როგორც ისინი, რომელთაც ამ ჩემ სენაკის კედლების მეტი არა უნახავთ რა და რომელთაც სიამოვნების გემოც კი არ გაუღიათ. რისთვის? მამაო ჩემო! რისთვის?

მაშინ უპასუხა მას წინამძღვარმა, ნამდვილმა დაყუდებულმა ბერმა, რომლის სახეზედაც ამ მქრთალ სინათლეზე ოდნავ მოსჩანდა ღიმილი და ცრემლები:

— შვილო ჩემო! ჩვენთვის კი არ ვიტეხთ თავს იმ მეცნიერებაზე, რომელიც დაგვირჩინეს ადრე დახოცილებმა ამ სენაკში, ქვეყნიურ სიამოვნების უარმყოფელებმა. ჩვენთვის კი არა, ჩვენი შვილებისთვის, ჩვენი შვილი-შვილებისთვის. იმათ [illegible]მოუვათ კარგი საქმე. ისინი იქნებიან ბედნიერნი, იმიტომ მხოლოდ, რომ ჩვე[illegible] ვიტანჯენით. ბერი დაემხო ჯვარცმის წინაშე:

— იყვნენ ბედნიერნი, იმიტო[illegible]მ ჩვენ ვეწვალებით[illegible] ოჰ, იყვნენ!

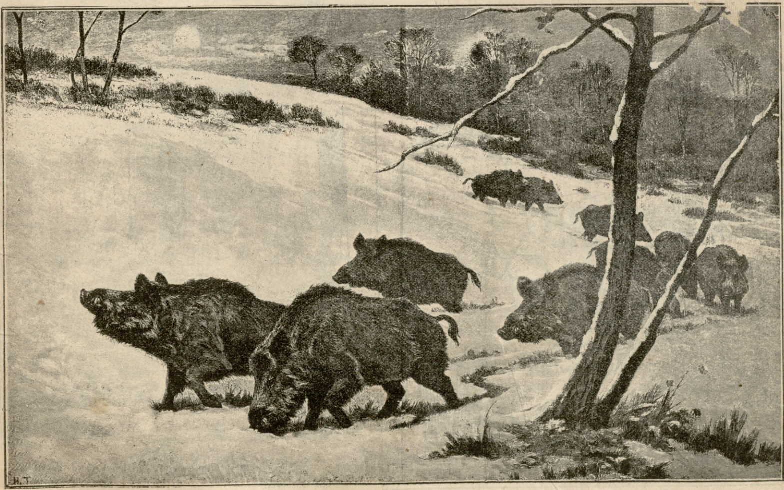

ღორების ბინა.—სურათი რიოტგისა.

იარაღის ხმარება. ისინი ბედნიერად იცხოვრებენ მხოლოდ იმიტომ, რომ ჩვენ იმათ მაგიერ ვეწვალენით.

არმინიმ უთხრა:

სთქვა და სული დალია.

კოლიზეის ნანგრევებში გაისმა ყვირილი:

— შეიარაღდით.

— გაიდე თოფი მხარზე, ბალლო! წავიდეთ, დავიხოცნეთ!

— დავიხოცნეთ?

კოლიზეის გალურჯებული ცა დაჰყურებდა. მზეც აჭერდა.

— მამა, დაგვხოცავენ. რისთვის?

— რა დროს მსჯელობაა, ბიჭო დრო მოვიდა სიკვდილისა, წინ გარიბალდი მიგვიძღვის. ჩვენ მართალია, დაგვხოცავენ, მაგრამ ჩვენი სისხლით ჩვენ შვილებს და შვილი-შვილებს დაუბრუნებთ ბედნიერებას. ისინი ბედნიერად იცხოვრებენ მხოლოდ იმიტომ, რომ ჩვენ ვიტანჯვით...

ამის შემდეგ აღარ დაუხევიათ, გასწიეს საბრძოლველად, ყვირილით:

— გაუმარჯოს გარიბალდს!

თან იმ სიმღერას, აყოლებდნენ, რომელიც შემდეგი სიტყვებით იწყება:

გაიღვიძე ძველო რომო!

ისინიც დაჰხოცეს.

ღამე, როცა ძილი გამიტყდება ხოლმე, ქალაქი თავისს ძალად დაჩუმებულ ოხვრა-კვნესით ყურში ჩამიჩურჩულებს:

— მომავლისთვის, მომავლისთვის, შვილებისთვის, შვილი-შვილებისთვის, ისინი იბედნიერებენ, რადგან ჩვენ ვეწვალენით!

ყველა ამას ღაღადებს.

ყველა ამით სუნთქავს.

ამას ჩურჩულებენ საფლავები დიდებულთა და უპატრონოთა, როცა ნიავ-ქარი ამ საფლავზე ამოსულ ბალახებს არხევს:

— შვილები, შვილი-შვილები ბედნიერნი იქნებიან, რადგან ჩვენ ვეწვალენით.

ამას გაიძახიან ყველანი, ცოცხალნი და მკვდარნი, რაც დარჩა ხალხს—იმათი წიგნები, იმათი საქმენი:

— მომავლისთვის, მომავლისთვის, ისინი ბედნიერნი იქნებიან, იმიტომ რომ ჩვენ ვეწვალენით!

ამაზე მსურს შევყვირო ამ ქვეყნიურ ხმას:

— სიცრუეა!

ზარმინი იბრძოდა შვილებისა და შვილი-შვილების საბედნიეროდ. იმისი მამა, იმისი პაპა, პაპის პაპა, პაპის პაპის პაპა, მთელი ეს ქარავანი მკვდრებისა იბრძოდა იმისთვის, რომ ბედნიერი ჰყოლოდა შთამომავლობა. მათი შვილი-შვილები, შვილი-შვილის-შვილები, ყველანი, ვინც ჯერ არ დაბადებულან, ყველანი, ვისიც წარმოდგენაც კი შეგვიძლიან მომავალში, ყველანი იმის ბრძოლაში იქნებიან, რომ იმათ შვილი-შვილებმა ბედნიერად იცხოვრონ.

სიცრუვეა.

ხალხი არას დროს არ იქნება ბედნიერი, ხალხი მუდამ იტანჯება, იტანჯება ამაზე უარესად.

სიცრუვეა ეს ლეგენდა, რომელიც საუკუნოებით მეორდება, რომელიც ერთი თაობიდან მეორეში გადადის.

სიცრუვეა, იმასთან სულელურიც, რადგან ამას იმეორებენ ათასი წლის შემდეგაც კი. დროა აღარ დავუჯეროთ ამ ლეგენდას

შეგუშაამრედი.

— ეს რა არის, შეშა ისეა დაწყობილი, რომ შიგ კამეჩები გაძვრებიან, მე ჭკერს როდი ვყიდულობ!

— ახლანდელ დროში ჭკერსაც ფასი აქვს, გნიაზო.

ტფილისის აბანოებში

— რა ამბავია, რად გინდა, წიგნები რომ მოგიტანია აბანოში?

— იმდენ ხანს გაცდევინებენ ხოლმე, რომ მეტი არა დამრჩენია:რა.

რედაქტორ-გამომცემელი ალ. ჯაბადა...